

Sheikh Saleh Al-Raiji Mosque Design Concept

Urban Design

Kentin önemli iki caddesinin kesiştiği köşede hem kendini gösteren hem de kent ölçeğine uyum sağlayabilen bir yapı kütle tasarladık. Merkezi mekanlı ana kütle caminin görkemini ortaya koyacak nitelikte kurgulanırken külliye ve avlu kısmı kütle kent ölçeğine uyum sağlayacak şekilde tasarlandı.

Buna karşın caminin iki caddeden de algılanan bir land-mark, bölgenin içinde bir röper olması hedeflendi.

Kentin bu önemli köşesinde yapıyı sadece ibadet alanı olarak değil, sosyal faaliyetlerin, eğitimin yer aldığı bir community center, İslam kültür merkezi gibi ele aldık. Osmanlı camileri ve külliyesi tasarımın ana kararına yol gösterici oldu.

Camiye yayalar ana portal, kadınlar yan girişi, avlu ön kapısı ve arka kapısı olmak üzere 4 noktadan girmektedir.

76 otoluk ana mekanın altında yer alan otoparka Prens Ahmad İbn Abdul Azız Road dan girilmekte ana trafiği kesmeden arka sokaktan çıkılmaktadır. Açık otoparklar külliye kısmının önünde bir servis yolu etrafında ve cami görevlileri için de arka sokak tarafında düzenlenmiştir.

Cami çeperi özel peyzaj düzenlemeleri, süs havuzları ile vurgulanmıştır. Minareler, portallar ana kütle yan sıra caminin kentteki konumunu tarifleyen, tanımlayan elemanlar olarak kullanılmıştır.

Architectural Concept

Caminin kütlelerini merkezi mekanlı, büyük açıklığın geçildiği (52x52 m) kesintisiz görüş imkanı veren, çok sayıda insanı, kolonlarla doldurulmamış bir total mekanda toplayabilecek bir şekilde tasarladık.

Tasarımın ana geometrik birimi "kare"dir. Kare formu tamlığı simgeler "Allah"ı refere eder. İç içe geçen kareler ise içe ve dışa küçülerek ve büyüyerek sonsuzluğa doğru giderler.

Başlangıcı, sonu olmayan varlığı Allah'ı simgelerler. İç içe çapraz biçimde geçen kareleri tasarımın özü olarak tanımladık. İki kare prizmayı çaprazlaştırarak iç içe geçirdik. Bu bize geleneksel İslami motifin üç boyutlu kütlelerini oluşturdu. Bu kütlelerin üstüne de, iki prizmanın kesişme ayrıtlarına sekizgen bir kubbe oturttuk.

Kare prizmaların birini alçaltarak ana kare prizmanın yanlarında 4 adet üçgen prizma elde ettik. Bu prizmaları da ana kütle ile birleşme noktalarında çepeçevre yarık oluşturarak ana kütlelerden ayırdık. Böylece ana mekan içine yanal yüzeylerden ışık alan aralıkları elde ettik.

Benzer şekilde sekizgen kubbenin köşelerindeki üçgen yüzeyler çökertilerek kubbeden endirekt ışık alınan aralıklar elde ettik. Bu geometrik kurgu sayesinde ana ibadet mekanı içine endirect-soft ışık alarak hem ışıklı, hem huzur verici bir atmosfer sağlandı.

52x52 m , 38 m yüksekliğindeki bu kristal ana mekanı, 4 kolonla desteklenmiş mahfel asma katıyla bölerek insan ölçeğiyle ilişkilendirdik.

Külliye kısmı ise arsaya uygun kütle formu ve üçgen iç avlusu etrafına dizilmiş mekanlarıyla gölgeli porticoları, su elemanları ile hem görsel hem fonksiyonel olarak kompleksin kente entegre olmasını sağlıyor. Bu bölüm hem içe hem de korunaklı olarak dışa açık düzenlendi.

Community center, eğitim, dini ritüeller ve ibadet alanı olarak kullanılacak bu mekan kentin gündelik yaşamından uhrevi ortama geçişin arayüzü gibi ele alındı. Fonksiyon alanlarının dışa açılan cephelelerinde sonsuzluk simgesi kare mermer kafesler intimiteyi sağlayacak ve cephe

dokusunu bütünleştirecek şekilde yerleştirildi. Ana cami mekanına ve külliye bölümüne girişte iki adet portal tasarlandı.

Bu taç kapıları kütlelerinin ebadı üstlerinde oluşturulan mekanlar sayesinde arttırıldı. Böylece hem sigesel hem fonksiyonel kütleler elde edildi.

Ana ibadet alanına taç kapıdan, avlu külliye tarafındaki kapıdan ve kadınlar girişi olmak üzere üç noktadan girilmektedir. Tac kapının oluşturduğu eyvan; dış şartlardan camiye girişin ara geçişini sağlıyor. Buradan ve avludan ayakkabılık bölümünden geçerek camiye giriliyor. Eyvan holden kadınlar bölümünede ulaşılabilir. Sağ ve soldaki merdiven ve asansörler mahfel katına, ara katlara, kadınlar bölümüne ulaşmayı sağlıyor. Kadınlar için zemin, arakat ve mahfel katında namaz kılma imkanı sağlandı. Bütün bu alanların ana ibadet alanı ile görsel ilişkisi kuruldu.

Mahfeldeki kadınlar bölümü özel bölücü elemanlarla ayrıldı. Bu bölümde gerektiğinde açılarak erkekler tarafından da kullanılabilir gibi tasarlandı.

Mahfel katının altı açılır-kapanır, katlanan şeffaf cam bölücülerle ayrılarak gündelik kullanımda 500-600 kişilik bölüm şekillendirilerek, yapı işletme maliyetinde ekonomi imkanı sağlandı. Şeffaf bölücüler sınırlı bir mekanda namaz kılarken bile bütün cami mekanının kesintisiz algılanmasını sağlıyor. Ortadaki iki bölücü panel altın varaklı kufi yazılarla bezenerek mihrabı tarifliyor.

Caminin kare ana mekanının köşeleri grup halinde kuran okunabilecek sakin 4 büyük niş oluşturuyor. Ana kütlelerin avlu tarafına cami iç mekanı ile görsel ve işlevsel inziva odaları (place of solemn retreat) yerleştirildi.

Structure

Ana mekanın strüktürü 52x52 m bir açıklığı geçiyor. Bunun için perde duvarları ve kubbe kabuğunu 2x2 m kaset sistemle çözdük. Döşeme-duvar plağıyla beraber 130 cm kalınlıkta olan bir kabuk oluşturduk. Tablalı kiriş gibi çalışan bu kabuk tepe noktasında 25x25m kasetli bir kasnakla destekleniyor. Kubbe ile ana prizmanın birleşme noktasında kütle kasnaklanıyor. Mahfel asma katında ana gövde tekrar bağlanmakta, bodrum döşemesi ve 2 m kalınlığında radyejeneral temelle en alttan sistem bütünleşmektedir. Kare prizma ana mekanın köşe nişleri ana kabuktan koparılarak ayrı çalıştırılmış, temelde sistemle bütünleştirilmiştir. Kubbenin köşe düzlemlerindeki üçgen alanlar çökertilerek kubbenin ana kaset panellerine asılarak taşıtılacaktır.

Interior Design

İç mekanda beyaz soft ışıklı bir atmosfer kurguladık. Kubbe ve duvarlar tamamen parıltılı özel sıva ile sıvanacak, kasetlerin içinde bina konseptinin iç içe kare motifli ahşap kafesleri yer alacaktır. Kafeslerin arkasında fiber optik veya led aydınlatmalar ve akustik elemanlar bulunmakta, kubbe ve duvarlar istenilen aydınlık seviyesine göre aydınlatılmaktadır. Ayrıca ana mekanın ortasında power-led ışıklı büyük bir avize bulunmakta. Mahfel kolonlarının üstünden de büyük aydınlatma sütunları ışık senaryosuna katılmaktadır. Mahfelin asma tavanı ve nişlerin tavanında hilal formunda aydınlatma elemanları yerleştirilmiştir.

Klimatizasyon

Isıtma soğutma ayakkabılık bölümünün üstündeki teknik bölüme yerleştirilmiş heat-pumplarla yapılmakta, kanallar mahfel yükseltilmiş döşemesi altında asma kat cidarı boyunca giden linear menfezlere ulaşarak üfleme ve emiş yapmaktadır. Mahfelin 1 m çapında taşıyıcı kolonları döşemeden sonra kanala dönüşmekte, mahfel katına ve ana mekana çember

menfezlerle üfleme yapmaktadır. Mahfelin altındaki günlük namaz bölümüne asma tavandan ayrı bir sistemle klimatizasyon yapılabilir. Avlu tarafı avlu taç kapısı üstündeki merkezden dağılarak klimatize edilmektedir. Ses sistemleri linear menfezler ve kolonlardaki menfezlerdeki özel bölümlerde bulunmaktadır.

Artworks and Calligraphy

Süsleme için altın varaklı kufi ve sülüs yazılar, levhalar düzenlendi. Cam kapılar üzerine oyma yazılar, mermer kabartma yazılar, altın varaklarla işlenerek sade, soylu bir işlevsel bezeme anlayışı sürdürüldü. Cam, mermer, altın varak ve turkuaz renkli seramiklerle etkili bir atmosfer yaratılmaya çalışıldı.

Malzemeler

Ana malzemeler olarak dış kaplama da beyaz dolomit mermer, giriş yolları ve avlu zemininde yeşil andezit iç mekanda parıltılı beyaz özel sıva önerildi. Dış duvar kafesleri dolomit mermer, mekan kasetleri içindeki kafesler beyaz ahşap, portalların dış kapıları özel beyaz boyalı demir olarak düşünüldü. İç mekan zemini saf çizgili zeytin yaprağı yeşili yün halı ile kaplandı.